

Лілія Володимирівна СКОК,
помічник судді Хмельницького міськрайонного суду
Хмельницької області,
вул. Театральна, 54, Хмельницький, 29000,
liliya-skok@yandex.ru

УДК 341.96:347.65

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ЗБЕРІГАННЯ ЗАПОВІТІВ: ПРАКТИКА ФРН ТА УКРАЇНИ

Надається аналіз процедур зберігання заповітів, які використовуються у Федеративній Республіці Німеччина у порівняльному аспекті з Україною, де такі процедури є майже не врегульованими. Підкреслюється роль судів у спадкових справах (ділничних судів) та нотаріусів у їх здійсненні та забезпеченні гарантій права спадкодавця на таємницю заповіту, його збереження з моменту посвідчення нотаріусом до моменту смерті спадкодавця та безпосереднього прийняття спадщини спадкоємцями. Опрацьовано, ґрунтовно вивчено та проаналізовано чимало нормативно-правових актів Німеччини, які містять матеріальні та процесуальні норми, що регулюють питання зберігання заповітів. Вбачається необхідність запровадження в цивільному та спеціальному законодавстві України нової нотаріальної процедури "особливого зберігання заповітів" із внесенням відповідних відомостей до Спадкового реєстру. Розрізняються дві нотаріальні дії, які вчиняються в Україні: посвідчення заповіту та прийняття документів на зберігання. Висловлюються актуальні пропозиції для вдосконалення законодавства України, враховуючи правовий досвід ФРН.

Ключові слова: просте зберігання заповітів, особливе офіційне зберігання заповітів, запечаткування, передача, повідомлення, секретний заповіт, Німеччина, процедура, суд у спадкових справах, нотаріус, Спадковий реєстр.

Кожна дієздатна особа наділена правом визначити долю належного їй майна на випадок смерті. Таке право може бути реалізоване за допомогою заповіту як особистого розпорядження фізичної особи (заповідача) щодо належного їй майна на випадок смерті у встановленому Законом порядку. Заповіт є одностороннім правочином, права та обов'язки за яким настають лише після відкриття спадщини, тобто після смерті заповідача. Цим пояснюється можливість для спадкодавця у будь-який момент вносити зміни до заповіту або взагалі скасувати його, скласти новий заповіт. Нині особливо актуальним є питання зберігання заповітів, що є гарантією держави забезпечення права заповідача на таємницю заповіту, його збереження з моменту посвідчення нотаріусом до моменту смерті спадкодавця та безпосереднього прийняття спадщини спадкоємцями.

З цією метою, вважаємо за доцільне проаналізувати законодавство Федеративної Республіки Німеччини як держави континентальної системи права, до якої належить і Україна, щодо процедури зберігання заповітів для виявлення основних відмінностей та можливості запозичення такої практики у законодавство нашої держави.

Питанням матеріальної природи заповітів та нотаріальної процедури їх посвідчення присвячені роботи багатьох українських учених (Ю. О. Заїки [1; 2],

О. О. Кармази [3], В. І. Кисіля [4], О. Є. Кухарева [5], О. П. Печеного [6], З. В. Ромовської [7], Є. О. Рябокonia [8], С. Я. Фурси, Є. І. Фурси [9; 10]) та російських учених (Б. С. Антимонова, К. А. Граве [11], О. С. Іоффе [12]).

У Німеччині питання правової природи заповіту, процедури його посвідчення та передачі на зберігання досліджували такі вчені, як Анжеліка Зайбт [13], Герберт Бартш [14], Гуйдо Уберт [15], Мануель Танск, та ін.

§ 2064 Книги 5 Німецького цивільного уложення (НЦУ) [16] “Спадкове право” визначає, що заповіт складається заповідачем особисто. § 2231 передбачає форму вчинення заповіту шляхом:

- нотаріального запису;
- заяви про складення власноручного заповіту (§ 2247).

Відповідно до § 2248 ЦНУ заповіт за вимогою спадкодавця може бути передано на **особливе офіційне зберігання**.

Особливе офіційне зберігання заповітів у Німеччині входить до компетенції судів у спадкових справах (§ 342) (дільничних судів), що передбачено Законом ФРН “Про провадження у сімейних справах та справах у сфері добровільної юрисдикції” від 1 вересня 2009 р., у редакції від 1 вересня 2013 р. (далі — Закон) [17].

Особлива територіальна компетенція суду щодо охорони заповіту передбачена § 344 Закону. Компетентними установами щодо такого зберігання є:

- 1) якщо заповіт вчинено у нотаріуса — компетентний суд у спадкових справах, в окрузі якого нотаріус має офіційне місцезнаходження;
- 2) якщо заповіт вчинено у бургомистра (представник виконавчої влади) — суд, в окрузі якого бургомистр здійснює свої повноваження відповідно до законодавства;
- 3) якщо заповіт складений заповідачем у формі власноруч написаної та підписаної заяви (§ 2247 НЦУ) — заповіт зберігається у будь-якому суді у спадкових справах.

Слід зауважити, що німецьке законодавство надає заповідачу свободу вибору, адже він може в будь-який час вимагати передачі заповіту на зберігання в інший суд у спадкових справах.

У разі неможливості дільничного суду прийняти заповіт на зберігання його заміняє відповідний нотаріус, який здійснює свою законну діяльність у зоні компетенції суду, де спадкодавець мав своє останнє місце проживання. Якщо ж заповідач постійно не проживав на території Німеччини, суд заміняє відповідний нотаріус, який здійснює свою законну діяльність у зоні компетенції суду, де знаходиться спадкове майно. У разі наявності декількох уповноважених нотаріусів у зоні округу до співпраці залучається той, який першим прийняв клопотання суду про таке зберігання. Такі положення можливої участі нотаріуса щодо охорони заповітів за клопотанням суду є нововведенням ст. 7 Закону ФРН “Про передачу повноважень у сфері добровільної юрисдикції нотаріусам” від 26 червня 2013 р. [18].

З вищенаведеного ми можемо говорити про відхід німецької практики безпосередньої участі судів у спадкових справах щодо охорони заповітів, адже у зв’язку із законодавчою реформою суди можуть делегувати нотаріусам свої повноваження щодо відповідних процесів.

Питання особливого офіційного зберігання заповітів у Німеччині раніше було врегульовано §§ 2258 а, 2258 б ЦНУ, які в силу законодавчого реформування у 2013 році втратили законну силу. Нині такий процес передбачений § 346 Закону ФРН “Про провадження у сімейних справах та справах у сфері добровільної юрисдикції” від 1 вересня 2009 р., відповідно до якого суддя на випадок смерті приймає розпорядження на особливе офіційне зберігання, яке відповідним чином посвідчується та здійснюється спільно під наглядом судді або уповноважених осіб (нотаріус). Передача на зберігання та видача заповіту здійснюються за рішенням суду, яке підписується спільно суддею та його секретарем. Заповіт зберігається в

загальному сейфі судді. При цьому заповідачу видається розписка (*Hinterlegungschein*) про передачу заповіту на зберігання, підписана суддею та секретарем, скріплена службовою печаткою; якщо мова йде про спільний заповіт подружжя, то такі розписки отримують кожен із подружжя-заповідачів.

Відомості про передачу заповіту на зберігання передаються уповноваженими установами та судом першої інстанції округу Шьонеберг м. Берлін до Центрального Реєстру заповітів (Реєстр), як того вимагають положення Закону ФРН про “Реєстр заповітів та порядок їх передачі” від 22 жовтня 2010 р., у редакції від 21 березня 2013 р. [19]. Якщо уповноважена установа або суд отримали повідомлення про смерть заповідача, то та установа, яка отримала повідомлення про це, зобов’язана повідомити нотаріуса чи суд, який приймав заповіт на зберігання та надавав такі відомості до Реєстру. Слід відмітити, що уряди федеративних земель Німеччини (або органи юстиції земель, які уповноважені на це урядами) видають інструкції про вимоги до змісту інформації, яка вноситься в Реєстр, а також про знищення даних, що зберігаються у Реєстрі. Доступ до відомостей Реєстру є обмеженим. Загальний строк, після спливу якого інформація про заповіт особи знищується з Реєстру, — 5 років з моменту смерті заповідача. Якщо заповідача оголошено померлим — не пізніше 30 років з моменту повідомлення про факт смерті останнього.

Повідомлення про передачу заповіту на зберігання здійснюються в електронній формі. Положення про порядок внесення відомостей до Реєстру визначені у Законі ФРН “Про модернізацію процесу повідомлення у спадкових справах шляхом створення Центрального реєстру заповітів при Федеральній нотаріальній палаті від 22 грудня 2010 р. у редакції від 1 січня 2012 р. [20].

§§ 34–35 Закону ФРН “Про порядок вчинення посвідчення” від 28 серпня 1969 р. у редакції від 1 жовтня 2013 р. [21] також передбачено процедуру запечатування та зберігання заповітів, повідомлення та передачі. Так, нотаріус зобов’язаний помістити протокол про складення заповіту у конверт та опечатати його за допомогою тисненої печатки. У конверт долучаються такі документи: протокол про отримання заповіту, відомості про заповіт (звичайний (відкрита форма), секретний (закрита форма)), письмовий переклад протоколу у випадку, якщо заповідач недостатньо володіє мовою, якою складений протокол. На конверті вказуються відомості про особу заповідача, дата складення заповіту. Після вказаних даних ставиться підпис заповідача. Після цього нотаріус зобов’язаний негайно прийняти заповіт на особливе офіційне зберігання. Отже, після складення розпорядження на випадок смерті нотаріус передає відомості про його зберігання в електронній формі у реєстраційний орган, який веде Центральний реєстр заповітів. Вищевказаним Законом також передбачено процедуру внесення змін до Реєстру судами або нотаріусом.

Передача даних про зберігання заповіту описана у § 78 Федерального нотаріального уложення від 24 лютого 1962 р. у редакції від 1 жовтня 2013 р. [22], яке передбачає, що в Центральний реєстр заповітів вноситься для зберігання інформація про важливі для черговості спадкування документи, які з 1 січня 2012 р. повинні передаватися нотаріусами або судами. Важливими для черговості документами є заповіти, спадкові договори та інші документи: заяви про відмову або їх оскарження, заяви про відмову від спадщини та ін.

Документами, які підлягають внесенню до Реєстру, є тільки ті важливі для черговості документи, які належним чином посвідчені та передані на особливе офіційне зберігання.

Відповідно до § 18 Правил нотаріального діловодства, яке є єдиним федеральним адміністративним положенням земельних органів юстиції, прийнятих в окремих землях, оригінали документів, які зберігаються нотаріусом, а також листи з надписами про видачу документів, зберігаються відповідно до нумерації актової книги. Також протокол, який складається нотаріусом під час посвідчення заповіту та перед передачею на зберігання, має містити такі відомості про заповідача:

ПІБ, дату народження, місце народження з поштовим індексом і місце проживання, а також дані про форму заповіту та інформацію, в який дільничний суд передається заповіт на зберігання. За бажанням заповідача, посвідчена копія заповіту може зберігатися у нотаріуса, який безпосередньо посвідчував заповіт.

Дії, які стосуються відміни заповіту, називаються розпечатуванням заповіту спадкодавцем (його відміна або перегляд), які вчиняються останнім особисто за розпискою (§ 2256 ЦНУ), яка була передана йому перед здачею на зберігання шляхом складення нового заповіту (§ 2258 ЦНУ) [23]. Право на розпечатування заповіту має лише заповідач.

Відповідно до § 11 Закону ФРН “Про консулів, їх завдання та повноваження” від 11 вересня 1974 р. [24], заповіт може бути посвідчений консулом, якщо заповідач є громадянином Німеччини. При цьому важливим є дотримання положень §§ 2232 (публічний заповіт), 2233 (особливі випадки; вчинення заповіту неповнолітнім), 2276 (форма договору) НЦУ. Відповідно такий заповіт передається на особливе офіційне зберігання до суду першої інстанції, при якому діє суд у спадкових справах адміністративного округу Шьонеберг м. Берлін (*Tempelhof-Schöneberg*). При цьому заповідач має право вимагати передачі складеного ним заповіту на зберігання до іншого суду у спадкових справах.

Дослідивши практику ФРН щодо охорони заповітів, звернемося до законодавства України. Відповідно до положень Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті (ст. 1233) [25]. Нотаріус посвідчує заповіт, який написаний заповідачем власноруч або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів (ст. 1248 ЦК України). Згідно зі ст. 96 Закону України “Про нотаріат”: (далі — Закон) [26] “нотаріуси приймають на зберігання документи за описом. Один примірник опису залишається у нотаріуса, а другий — видається особі, яка здала документи на зберігання. Особі, яка здала документи на зберігання, видається свідоцтво за встановленою формою” (Форма № 25) [27].

Відповідно до ст. 56 Закону “нотаріуси або посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії, посвідчують заповіти дієздатних громадян, складені відповідно до вимог законодавства України і особисто подані ними нотаріусу або посадовій особі, яка вчиняє нотаріальні дії, а також забезпечують державну реєстрацію заповітів у Спадковому реєстрі”. Незалежно від способу письмової фіксації, заповіт має бути підписаний заповідачем власноруч та має бути виготовлений у 2-х екземплярах, один із яких зберігається в архіві нотаріальної контори (нотаріуса), а інший — викладений на спеціальному бланку нотаріальних документів, — після нотаріального посвідчення передається заповідачу. Інші особливі дії щодо збереження звичайних заповітів (несекретних) не вживаються.

П. 5 глави III Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України від 22 лютого 2012 р. (далі — Порядок) [28] передбачає основні положення лише щодо зберігання секретних заповітів, відповідно до яких: “... секретні заповіти зберігаються в окремому пакеті в залізних шафах чи сейфах. Не допускається підшивання секретних заповітів до їх оголошення в окремій наряді”.

Виходячи з вищевказаного, зберігання заповітів у Німеччині здійснюється не лише судами у спадкових справах, а й у силу нещодавніх змін — нотаріусами в окрузі компетенції суду. На нашу думку, такі нововведення є позитивними, так як це дещо спростить процедуру звернення громадян до відповідних установ. Поняття “зберігання заповітів” у ФРН включає в себе просте зберігання (підшиття заповіту до загальної книги ведення справ) та особливе офіційне зберігання, яке здійснюється за бажанням заповідача за додаткову оплату, що характеризується певною сукупністю дій суду у спадкових справах або нотаріуса (запечатування, передача, повідомлення, зберігання). Слід підкреслити, що особливе офіційне зберігання заповітів є рекомендованим, адже така процедура є гарантією збереження заповіту до прийняття

спадщини спадкоємцями та сприяє уникненню фальсифікацій та незаконного посягання з боку зацікавлених осіб.

Як вбачається із цього дослідження, питання охорони заповітів у законодавстві України є належним чином не врегульованим. Найвність схожої німецької процедури особливого зберігання в Україні передбачена лише щодо посвідчення секретних заповітів. Таким чином, у законодавстві України слід розрізняти дві різні нотаріальні дії:

1) посвідчення заповіту (п. 1 ст. 34 Закону України “Про нотаріат”; нотаріус видає заповідачу оригінал заповіту на бланку, а собі залишає оригінал заповіту на листку, який підшиває у наряди. Такий процес є не зберіганням, це правила нотаріального діловодства;

2) прийняття документів на зберігання (п. 22 ст. 34, ст. 96 Закону України “Про нотаріат”).

На підставі вищевикладеного, з метою відповідності міжнародній практиці процедури зберігання заповітів, зокрема практиці ФРН, автор вбачає за необхідне запровадження спеціальної нотаріальної процедури “особливого зберігання заповітів” у цивільному законодавстві України, а також і у спеціальному законодавстві, зокрема у Законі України “Про нотаріат” та Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України. Тобто слід передбачити окремі норми, які регламентували б дії, які мають вчинятися нотаріусами для збереження заповіту, зокрема процедуру запечатування заповіту, передачу його на зберігання нотаріусу, саме зберігання заповіту, зокрема вартість його зберігання із врахуванням тривалості строку зберігання, внесення відомостей про таке зберігання до Спадкового реєстру.

На підставі вищевикладеного автор пропонує:

1) доповнити Закон України “Про нотаріат” спеціальною нормою ст. 56¹ “**Передача заповіту на зберігання**”, яку слід викласти у такій редакції: “Заповіт, посвідчений у порядку, передбаченому Законом, може бути переданий спадкодавцем на зберігання будь-якому нотаріусу. Прийняття на зберігання та видача заповіту здійснюються на підставі свідоцтва про зберігання заповіту. Відомості про передачу заповіту на зберігання вносяться нотаріусом до Спадкового реєстру. Зберігання заповіту здійснюється з моменту його передачі нотаріусу до моменту смерті заповідача та прийняття спадщини спадкоємцями. За зберігання заповіту нотаріусом передбачається встановлена Законом вартість”;

2) передбачити у Законі України “Про нотаріат” окремий пункт ст. 34 — п. 23 “**Посвідчення секретного заповіту та передача його на зберігання**”;

3) додати п. 5 до ст. 37 Закону України “Про нотаріат” — “приймають заповіт на зберігання”;

4) доповнити главу 3 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України пунктом 4-І “**Передача заповіту на зберігання**” та викласти у такій редакції: “Прийняття на зберігання та видача заповіту здійснюється на підставі свідоцтва про зберігання заповіту, яке підписується заповідачем, нотаріусом та скріплюється печаткою. Заповіт зберігається у загальному сейфі нотаріуса. Відомості про передачу заповіту на зберігання вносяться нотаріусом до Спадкового реєстру із зазначенням ПІБ заповідача, дати і місця народження, спеціальної відмітки “передача заповіту на зберігання”, номера, дати і місця вчинення нотаріальної дії”;

5) викласти п. 3 глави 3 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України під назвою “**Посвідчення секретного заповіту та передача його на зберігання**” у такій редакції: “Секретний заповіт подається нотаріусу особою, яка його склала у заклеєному конверті. Заповідач має особисто проставити підпис на цьому конверті у присутності нотаріуса. Далі нотаріус вказує на такому конверті відомості про заповідача: ПІБ, дату народження, місце народження та проживання. Після цього нотаріус ставить посвідчувальний напис на конверті про посвідчення та прийняття на зберігання секретного заповіту, скріплює печаткою та у присутності заповідача поміщає його в інший конверт. Разом із конвертом із секретним заповітом у другий

конверт нотаріус поміщає свій примірник свідоцтва про прийняття секретного заповіту на зберігання, який підписаний заповідачем, нотаріусом та скріплений печаткою. Нотаріус опечатує другий конверт у присутності заповідача та робить на ньому відмітку “Прийнято на зберігання”. Заповідач отримує свій примірник свідоцтва про прийняття секретного заповіту на зберігання, який підписаний заповідачем, нотаріусом та скріплений печаткою. Після вчинення вищевказаних дій, нотаріус вносить відомості до Спадкового реєстру про посвідчення секретного заповіту та його передачу на зберігання, а саме: ПІБ заповідача, дату і місце народження, спеціальну відмітку “передача секретного заповіту на зберігання”, номер, дату і місце вчинення нотаріальної дії.

Таким чином, автор надає свій проект спеціальної процедури передачі спадкодавцем заповіту на зберігання та процедури посвідчення секретного заповіту і передачі його на зберігання. При цьому було запропоновано складення додаткових документів при вчиненні відповідних дій, а саме: свідоцтва про зберігання заповіту, свідоцтва про зберігання секретного заповіту. Крім того, автор вказує на необхідність проставлення підпису на конверті, у якому знаходиться заповіт, заповідачем лише у присутності нотаріуса, внесення до Спадкового реєстру спеціальної відмітки “прийняття заповіту на зберігання” із зазначенням номера, дати та місця вчинення нотаріальної дії.

Вище автором зазначалось, що німецьке законодавство надає заповідачу свободу вибору, яка характеризується можливістю в будь-який час вимагати передачі заповіту на зберігання в інший суд у спадкових справах. Тому на підставі цього пропонуємо розписати таку норму у Законі України “Про нотаріат” у такій редакції: “заповідач у разі сумнівів та побоювань належного виконання нотаріусом своїх обов’язків щодо зберігання заповіту має право передати такий заповіт на зберігання до іншого нотаріуса”.

Отже, чітко розписані процедури щодо діяльності нотаріуса із збереження заповіту є гарантією права заповідача на таємницю заповіту.

Список використаних джерел

1. *Заїка, Ю. О.* Спадкове право в Україні: Становлення і розвиток [Текст] : монограф. / Ю. О. Заїка. — 2-е вид. — К. : КНТ, 2007. — 288 с.
2. *Заїка, Ю. О.* Українське цивільне право [Текст] : навч. посіб. / Ю. О. Заїка. — К. : Істина, 2005. — 312 с.
3. *Кармаза, О. О.* Міжнародне спадкове право [Текст] : наук.-практ. посіб. / О. О. Кармаза. — К. : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2007. — 328 с.
4. *Кисіль, В. І.* Зміст кодифікацій міжнародного приватного права: Спадкове право [Текст] / В. І. Кисіль // Міжнародне приватне право. — К. : Україна, 2009. — С. 280–282.
5. *Кухарев, О. Є.* Виконання заповіту: проблеми теорії і практики [Текст] : монограф. / О. Є. Кухарев. — Х. : Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2009. — 263 с.
6. *Печений, О. П.* Спадкове право [Текст] / О. П. Печений. — Х. : Фактор, 2012. — 368 с.
7. *Ромовська З. В.* Українське цивільне право. Спадкове право [Текст] / З. В. Ромовська. — К. : Правова єдність, 2009. — 264с.
8. *Заїка, Ю. О.* Спадкове право [Текст] : навч. посіб. / Ю. О. Заїка, Є. О. Рябокони. — К. : Юрінком Інтер, 2009. — 352 с.
9. Спадкове право: Нотаріат. Адвокатура. Суд [Текст] : наук.-практ. посіб. / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, О. М. Клименко, С. Я. Рабовська, О. О. Кармаза та ін. ; за заг. ред. С. Я. Фурси. — К. : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2008. — 1216 с.
10. *Фурса, С. Я.* Нотаріат в Україні: Загальна частина [Текст] / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса. — К. : Вентури, 1999. — 207 с.
11. *Антимонов, Б. С.* Советское наследственное право [Текст] / Б. С. Антимонов, К. А. Граве. — М. : Юридическая литература, 1955. — 264 с.
12. *Иоффе, О. С.* Основы римского гражданского права [Текст] : учебн.-метод. пособ. / О. С. Иоффе, В. А. Мусин. — Л. : Изд-во ЛГУ, 1974. — 156 с.

13. *Seibt, A.* Unterschriften und Testamente: Praxis forensischer Schriftuntersuchung [Text] / Angelika Seibt. — München : Verlag C. H. Beck, 2008. — 220 s.
14. *Tanck, M.* Erbrecht: Testamentsgestaltung, Vertragsgestaltung, Prozessführung. — 2. Auflage [Text] / Manuel Tanck, Herbert Bartsch. — Baden-Baden : Nomos-Verl.-Ges. — 2011. — 1134 s.
15. *Ubert, G.* Guter Rat zu Testament und Erbfall. Was Erblasser und Erben wissen und beachten sollten. — 3. Auflage [Text] / Guido Ubert. — München : C. H. Beck, 2005. — 450 s.
16. Bürgerliches Gesetzbuch vom 02.01.2002: in der Redaktion vom 09.10.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 2002. — S. 42.
17. Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit vom 01.09.2009: in der Redaktion vom 01.09.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 2009. — S. 2586.
18. Gesetz zur Übertragung von Aufgaben im Bereich der freiwilligen Gerichtsbarkeit auf Notare vom 26.06.2013: in der Redaktion vom 01.09.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 2013. — S. 1800.
19. Testamentsverzeichnis-Überführungsgesetz vom 22.12.2010: in der Redaktion vom 21.03.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 2010. — S. 2255, 2258.
20. Gesetz zur Modernisierung des Benachrichtigungswesens in Nachlasssachen durch Schaffung des Zentralen Testamentsregisters bei der Bundesnotarkammer und zur Fristverlängerung nach der Hofraumverordnung vom 22.12.2010: in der Redaktion vom 01.01.2012 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 2010. — S. 2255.
21. Beurkundungsgesetz vom 28.08.1969: in der Redaktion vom 01.10.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 1969. — S. 1513.
22. Bundesnotarordnung. Gesetz vom 24.02.1961: in der Redaktion vom 01.10.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 1961. — S. 98.
23. *Palandt, O.* Bürgerliches Gesetzbuch mit Einführungsgesetz: Kommentar, 65. Auflage [Text] / Otto Palandt. — München : Verlag C. H. Beck, 2006. — 2858 s.
24. Gesetz über die Konsularbeamten, ihre Aufgaben und Befugnisse vom 11.09.1974: in der Redaktion vom 07.05.2013 [Text] // Bundesgesetzblatt, Teil I. — 1974. — S. 2317.
25. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Текст] // ВВР. — 2003. — № 40-44. — Ст. 356.
26. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII [Текст] // ВВР. — 1993. — № 39.
27. Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства : наказ Міністерства юстиції України від 22.12.2010 р. № 3253/5 [Текст] // ОВУ. — 2010. — № 98. — Стор. 164. — Ст. 3515.
28. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 17. — Стор. 66. — Ст. 632.

*Рекомендовано до друку кафедрою міжнародного приватного права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 2 від 19 вересня 2013 року)*

Надійшла до редакції 01.03.2014

Скок Л. В. Особенности процедуры хранения завещаний: практика ФРГ и Украины

Предоставляется анализ процедур хранения завещаний, которые используются в Федеративной Республике Германия в сравнительном аспекте с Украиной, где такие процедуры почти не урегулированы. Подчеркивается роль судов по наследственным делам (участковых судов) и нотариусов в их осуществлении и обеспечении гарантий права наследодателя на тайну завещания, его сохранения с момента удостоверения нотариусом до момента смерти наследодателя и непосредственного принятия наследства наследниками. Подробно проанализировано много нормативно-правовых актов Германии, которые содержат материальные и процессуальные нормы, регулирующие вопросы сохранения завещаний. Предусматривается необходимость введения в гражданском и специальном законодательстве Украины новой нотариальной процедуры “особого хранения завещаний” с внесением соответствующих сведений в Наследственный реестр. Различаются два нотариальных действия, которые совершаются в Украине: удостоверение завещания и принятия документов на хранение. Высказываются актуальные предложения по усовершенствованию законодательства Украины, учитывая правовой опыт ФРГ.

***Ключевые слова:** простое хранение завещаний, особое официальное хранение завещаний, запечатывание, передача, уведомление, секретное завещание, Германия, процедура, суд по наследственным делам, нотариус, Наследственный реестр.*

Skok, L. V. Features of the Procedure for Storage of Wills: the Practice of Germany and Ukraine

This article is an analysis of procedures for storage of wills in Federal Republic of Germany in comparative perspective with Ukraine, where such procedures are barely regulated, emphasizes the role of courts in hereditary cases (district courts) and notaries in this matter to guarantee the testator's right on a secret will, its saving after certification by a notary till the death of the testator and direct acceptance of the inheritance by the heirs. In the article author studied and analyzed in detail a lot of legal acts of Germany, which contain substantive and procedural rules, which regulate the issue of storage of wills. It appears the need to introduce in civil and special legislation of Ukraine a new notarial procedure — “special storage of wills” with introduction of appropriate data in Inheritance registry. The author differentiates two notarial acts, applied in Ukraine: certification of will and the acceptance of the documents in storage. In the article expressed the urgent proposals for improvement of the legislation of Ukraine, considering legal experience of Federal Republic of Germany.

***Keywords:** simple storage of wills, special official storage of wills, sealing, transmission, notification, secret will, Germany, the procedure, the court in hereditary cases, notary, Inheritance registry.*

